

Pirineus Digital, 18/03/26

Catalunya i el sud de França documenten conjuntament l'exili a través del Pirineu

La idea és poder reconstruir trajectòries d'exili, fugida del nazisme i migracions clandestines

MARÇ 18, 2026

Moment de la jornada d'intercanvi d'arxius / GENCAT

REDACCIÓ.- Arxivers i investigadors de banda i banda dels Pirineus participen en un taller d'intercanvi arxivístic entre Catalunya i el sud de França per estudiar els fons documentals sobre els moviments transfronterers entre 1936 i el franquisme. Amb la idea que aquesta documentació permeti reconstruir trajectòries d'exili, fugida del nazisme i migracions clandestines a través dels Pirineus.

La iniciativa posa en valor el fons del Govern Civil de Girona, que, conservat a l'Arxiu Històric de la ciutat, compta amb més de 40.000 expedients de persones interceptades pel règim en travessar la frontera entre 1940 i 1977.

Es tracta d'una iniciativa organitzada pel Departament de Justícia i Qualitat Democràtica, a través de la Direcció General de Memòria Democràtica i el Memorial Democràtic, i compta amb la col·laboració de l'Arxiu Històric de Girona, del Departament dels Pirineus Orientals i del Memorial del Camp de Ribesaltes.

La primera sessió, celebrada aquest dimarts a l'Auditori Josep Irla, s'ha centrat en l'estudi dels expedients de frontera del fons del Govern Civil de Girona.

La jornada ha comptat amb la participació del director general de Memòria Democràtica, F. Xavier Menéndez, i del director del Memorial Democràtic, Jordi Font Agulló, que han subratllat la importància de la cooperació entre institucions per recuperar i analitzar els fons sobre l'exili i els passos fronterers.

També han intervingut diversos experts i investigadors en la matèria com Joan Ferrer i Godoy, director de l'Arxiu Històric de Girona, que ha presentat els principals recursos i fons documentals relacionats amb l'exili, destacant el seu valor per a l'estudi dels moviments de població i del context històric; Josep Calvet Bellera, historiador i cap de Continguts del Memorial Democràtic, que ha explicat les possibilitats d'investigació dels expedients de frontera per analitzar el període comprès entre la fi de la Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial, així com les polítiques de control i repressió aplicades a les persones exiliades; Rosa Sala Rose, investigadora independent, que ha presentat la seva recerca sobre la reconstrucció de trajectòries personals que fugien del nazisme a partir dels expedients de frontera; Andreu Balent, historiador, que ha analitzat els fons que permeten estudiar els passos transfronterers clandestins a la Catalunya del Nord entre 1942 i 1944, amb exemples de la Cerdanya i el Vallespir, i Ariela House, investigadora, que ha abordat la documentació sobre migracions posteriors, centrant-se en casos d'emigrants clandestins, turistes il·legals i passis fronterers a partir de 1955, que permeten analitzar l'evolució dels mecanismes de control fronterer durant el franquisme.

La segona sessió del taller d'intercanvi, se celebra aquest dimecres 18 de març, al Memorial del Camp de Ribesaltes, i porta per títol "La frontera i les dinàmiques de trànsit (1936-1946) als Arxius Departamentals dels Pirineus Orientals". En aquesta jornada hi intervindrà, entre altres ponents, Pau Chica, del Departament de Patrimoni Cultural d'Andorra, que presentarà els fons de la Delegació Permanent del copríncep francès i abordarà la qüestió del pas pels Pirineus.

La iniciativa s'emmarca dins del projecte europeu Exilis 1936-1946, un projecte de cooperació transfronterera entre Catalunya i el sud de França que té com a objectiu impulsar projectes conjunts en cultura, memòria i desenvolupament territorial.